

Klimat- och näringslivsdepartementet
Energienheten
Pär Lydén
103 33 Stockholm

Stockholm
2022-08-30

Vår referens
Jennie Albinsson

Dnr
KN2023/02811

Remissyttrande om rapporten Framtidens kapacitetsmekanism för att säkerställa resurstillräcklighet på elmarknaden

Företagarna har beretts möjlighet att avge remissyttrande om den angivna rapporten. Här följer våra synpunkter.

Sammanfattning

Svenska Kraftnät har fått i uppdrag av regeringen att, som ett led i att skapa en trygg elförsörjning, föreslå en utformning av kapacitetsmekanismer med förutsättningar att ersätta effektreserven och säkerställa resurstillräcklighet efter den 16 mars 2025 i enlighet med tillförlitlighetsnormen för Sverige. Det här deluppdraget utgör punkt två i ett större regeringsuppdrag om att stärka försörjningstryggheten i energisektorn.

Mot bakgrund av att elbehovet kommer att öka markant de kommande åren, samtidigt som effektbalansens, det vill säga balans mellan hur mycket el som tillförs och hur mycket el som används, har varit undermålig, föreslås i rapporten att införa en kapacitetsmekanism. Förenklat innebär det att elproducenter kan få statlig ersättning för att tillhandahålla kapacitet.

Företagarnas inställning

En stabil elförsörjning är helt grundläggande för att företagare ska kunna etablera verksamheter runt om i Sverige med rimliga elpriser. Elförsörjningen är också en viktig del för att minska koldioxidutsläppen. Dessvärre, som rapporten även pekar på, lider de svenska stamnäten av kapacitetsbrist, det vill säga att elen inte kan transporteras dit där den behövs på grund av att det är för trångt i stamnäten. Det har gjort att företagsetableringar har uteblivit och många städer och orter har gått miste om miljö- och klimatfrämjande insatser, som att upprätta laddstolpar, då kommuner har tvingats avstyrka ansökningar om etableringar då de inte har kunnat garantera elförsörjningen.

Elsituationen i Sverige har många gånger varit ohållbar och dessutom lett till höga pristoppar under vissa perioder. I Företagarnas undersökning som genomfördes 2022 i elprisområde fyra angav 70 procent av de tillfrågade företagen att de påverkades kännbart eller mycket kännbart av de höga elpriserna. För att hantera de höga elpriserna bedömde nästan hälften av de tillfrågade företagen i undersökningen att de skulle behöva dra ned på investeringar, varsla personal eller i värsta fall helt lägga ned sin verksamhet.

Mot denna bakgrund är det därför välkommet att regeringen genomför åtgärder för att stärka försörjningstryggheten i energisektorn.

Företagarna ställer sig dock kritiska till förslaget i rapporten om att införa en kapacitetsmekanism, som innebär att Svenska Kraftnät upphandlar kapacitet för flera år framåt. Ett sådant system innefattar flera problematiska aspekter.

Enligt Svenska Kraftnät skulle en kapacitetsmekanism innebära ett tak på elpriserna och därmed sänka kostnaderna för el vid kritiska timmar på året. Samtidigt anges i samma rapport att ersättningarna till elproducenterna som tillhandahåller kapaciteten kommer att behöva finansieras av slutkunderna genom exempelvis en ökning av nättariffen. Redan under förra vintern fick vi erfara effekterna av höga elpriser, där flera av våra medlemmar angav att på grund av de höga elpriserna riskerade de att behöva dra ned på investeringar, varsla personal eller i värsta fall helt lägga ned sin verksamhet. Företagarna anser att det finns mer effektiva sätt att sänka kostnaderna än att skjuta problemet framför sig genom subventioner, exempelvis skattenedsättningar eller incitament för energieffektivisering.

Systemet riskerar även att skapa ett planmonopol, som bland annat har uppmärksammats av forskare vid Institutet för Näringslivsforskning.¹ Enligt förslaget behöver Svenska Kraftnät uppskatta hur mycket produktion som behövs i femton år framåt och sedan upphandla den kapaciteten. Anläggningar som inte upphandlas står det visserligen fritt att sälja sin produktion på elbörsen, däremot skulle det inte vara särskilt gynnsamt i relation till de ersättningar som delas ut och skulle därmed ge Svenska Kraftnät planmonopol på ny elproduktion. Ett sådant system är inte förenligt med en fri marknadsekonomi och stimulerar inte till nya innovationer.

Att trygga elförsörjningen och få ner kostnaderna på lång sikt görs inte bäst genom statliga subventioner, utan genom att ge rätt politiska förutsättningar. Det handlar exempelvis om att se över skatter och regleringar som hindrar elproducenter från att öka elproduktionen, som exempelvis fjärrvärmens. Se till att tillståndsprocesserna för att bygga energiproduktion kortas för att få till mer lokal elproduktion därigenom kan elen transporteras direkt via de regionala och lokala näten och avlasta stamnätet. Därtill måste regeringen ge förutsättningar för exempelvis nya affärsmodeller som tar vara på energi som redan finns, som exempelvis att öppna upp för möjlighet för företag att kunna sälja sin överskottsvärme till energibolag.

Jennie Albinsson
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

¹ [Svenska Dagbladet, 17 april 2023](#)